

Kitekint? - A radikális politika jöv?je

2009 július 19. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Giddens a magát új szociáldemokráciának nevez? európai baloldal vezet? ideológusa, Tony Blair brit miniszterelnök barátja és szellemi forrása. Népszer?ségének titka, hogy kiutat kínál az európai baloldalnak abból a csapdából, amelyet a történelem állított elé.

Már nem lehet igazán baloldali, mert kormányozva elvállalta a jóléti állam lefaragását, de neoliberális sem lehet, mert a globalizáció vesztesei dönt?en baloldali szavazók; nem állhat tehát át teljesen a t?ke oldalára, mert ez politikai öngyilkosság lenne. Konzervatív eleve nem lehet, mert ezt a területet az európai jobboldali néppártok foglalták el - vagy mégis? Giddens azt mondja, hogy a modern politika sem hagyományosan baloldali, sem hagyományosan jobboldali nem lehet, hanem létezik egy harmadik út, azon kell járnia.

A felvilágosodás után azt gondolták, hogy elt?nnek a hagyományok, a vallás, a nemzet és a család, ezek azonban újrateremtették magukat. Ezzel szemben ma valóban megrendülnek és átalakulnak a társadalom alapvet? intézményei. Társadalmi forradalmat élünk át, ahol az egyén kiszabadul a hagyományok és a hiányok korábbi korlátozó hatalma alól, és az egyre b?vül? tudással (mint személyes tulajdonnal) felvértezve a társadalom dönt? szerepl?jévé lép el?. A n?k is forradalmat élnek át családon belül és kívül, mert hagyományos kötöttségeiket és korlátaikat levetve a férfiakkal azonos er?vel képviselik érdekeiket. A gyermekek és fiatalok is meger?södnek, széttörik a hagyományos családi szerepeket, és a szül?kkel naponta megkötött "megállapodások" keretében egyre szabadabban döntenek életükr?l. Az id?sek is forradalmat robbantanak ki, mert a gazdaság és a társadalom legnagyobb és leggazdagabb "osztályává" válnak: a vásárlóer? a piacon, a szavazati er? a politikában dönt? szót ad a nyugdíjasok új osztályának. A társadalom ügyeiben már nem az el?re meghatározottság, a hagyományok vagy a természet kötöttségei jelentik az irányt?t, hanem az egyre szabadabb és személyesebb egyéni döntések. Ezek a döntések valóban egyre személyesebbek, mert a családi ügyekre, az egyéni jellemre, a testre, a sorsra, a tudásra és az egyéni értékekre egyaránt kiterjednek: az el?re meghatározottság helyét az egyéni döntés veszi át. Az egyéni döntéseket egyre jobban más egyének döntései és a saját korábbi döntések befolyásolják, miközben mindenki egyre okosabb lesz, tehát egyre több korábbi döntés alapján egyre gyorsabban hozza meg saját döntését.

A globalizáció és az egyre okosabb és gyorsabb egyéni döntések együtt vezetnek el azokhoz a társadalmi forradalmakhoz, amelyek már nem kezelhet?k hagyományosan: új politikákra van szükség. Giddens azonban még tovább megy, és azt mondja, hogy nem egyszer?en a hagyományos bal- és jobboldali politikákon túllép? politikára van szükség, hanem annak radikálisnak is kell lennie. Itt kapja fel a fejét az olvasó, mert a radikalizmust eddig csak széls?ségesnek és b?nösnek gondolhatta, hiszen vagy a kommunista, vagy a nacionalista ideológiákat bélyegezték meg széls?séges radikalizmussal. A szerz? a bátor új politikákat tekinti radikálisnak, amelyekre éppen a társadalmi forradalmak tömegessége, mélysége és ereje, tehát radikalizmusa miatt van szükség. Úgy tartja, a mai világban a radikális gondolatnak nem lehet egyetlen letéteményese, hanem az élet sok területén sokaknak kell - közöttük a politikai pártoknak is - radikálisan újat képviselniük.

Miben? Radikálisan új politikára van szükség a természet megóvásában, a hagyományok meg?rzésében és a társadalmi szolidaritás meger?sítésében, amit a vagyoni és jövedelmi egyenl?tlenségek szétnyílása rendít meg. Éppen a globalizáció és a piac er?ivel szemben kell radikális politikával megvédeni a társadalmat, amelyet az individuális érdekek egyre er?sebb érvényesítése fenyeget. A polgári közösségeknek, s?t még az államnak is nélkülözhetetlen szerepet szán Giddens ebben a radikális, véd? és konzerváló politikában. Nos, itt csenné el a baloldal a jobboldal programjait, mert a hagyományos európai kereszténydemokrata politika alapértékeit kívánja felkarolni szociáldemokrata pártok keretében. A kommunizmus bukása után kiveszett radikalizmust beépíti az új szociáldemokrata politikába, amelyet gazdagít a hagyományos kereszténydemokrata és polgári értékekkel. Van azonban egy bökken?, mert a nemzet már nem fér rá az új mozaikképre.

Giddens szerint a hagyományokon túllép? mai társadalom nem nemzeti, hanem egy globális kozmopolita rend része. A nemzeti kultúrák, nemzeti hagyományok ugyan nem t?nnek el, hatnak is egymásra, de állandóan meg kell küzdeniük létükért a globális kozmopolita renden belüli versenyben. Számára nem kétséges, hogy a helyi és a nemzeti vesztésre áll a globálissal szemben. A brit társadalomtudós nem ismerte fel a nemzeti erejét, mert ami neki nemzeti, az lett a globális: az angol nyelv, az angolszász piacgazdaság, film és zene, öltözködés és államvezetés. Más nemzeteknek azonban nem az angol vagy az amerikai a nemzeti, hanem az a globális, ami ellen védekezni kell! Az európai polgári pártok el?retörése mögött a helyi és a nemzeti láthatatlan ereje húzódik meg, és ez kimaradt a baloldali receptb?l. Ahogy a helyi gazdaság is egyre er?sebb a globálissal szemben, úgy a nemzeti kultúra is a kozmopolita kultúrával szemben. Miért?

Mert valahol otthon kell lenni a világban.

(Anthony Giddens: Beyond Left and Right, The Future of Radical Politics, Polity Press, Cambridge, 1994)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló